

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. II. 20.202/2010/6. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla az elsőfokú eljárásban **N. S.** hozzátartozó, a fellebbezési eljárásban Dr. ... pártfogó ügyvéd (címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala Jogi Képviseleti Főosztálya (1363 Budapest, Pf: 24., ügyintéző: ... beosztott bíró) által képviselt Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság (3525 Miskolc, Dózsa György u. 4.) alperes ellen bírósági jogkörben okozott kár megfizetése iránt indított perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 5. P. 22.114/2009/10. sorszámú ítélete ellen a felperes által 18. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperesnek a Miskolci Városi Bíróságon a **D.** Szövetkezet alperes ellen 2003. december 22. napján benyújtott keresetével célrészjegy visszafizetése iránt indított perében előterjesztett pénzkövetelés biztosítása elrendelése iránti kérelmét a városi bíróság 2004. március 5. napján kelt ... sorszámú, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság ... sorszámú, 2004. július 13. napján kelt, az alapper alperesének 2004. augusztus 11. napján kézbesített végzésével elutasította. Döntését a bíróság az elrendelés törvényi feltételeinek hiányával indokolta, amit a végzése indokolásában részletesen kifejtett.

A Miskolci Városi Bíróság 2004. július 8. napján kelt 19. sorszámú, az alapper alperesét a kereset szerint marasztaló ítéletét a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság ... sorszámú, a felperesnek és az alapper alperesének 2004. november 16. napján kézbesített ítéletével helybenhagyta.

A Miskolci Városi Bíróság sorszám alatti végzésével a felperes végrehajtási kérelme alapján a végrehajtási lap kiállítását megtagadta azon indokkal, hogy a bíróság 2004. október 20. napján jogerős, a cégközlönyben 2004. november 11-én közzétett végzésével elrendelte a kötelezett szövetkezet felszámolását.

A felperes keresetében 3.048.000 Ft tőke, abból 1.200.000 Ft után 2003. október 22. napjától számított, 48.000 Ft után 2005. január 6. napjától számított késedelmi kamat, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest a Ptk. 349. §-ának (1) és (3) bekezdése, valamint a Pp. 2. §-ának (3) bekezdése alapján.

Kereseti kérelme indokaként hivatkozott arra, hogy az alapperben ugyan pernyertes lett, a felszámoló jelzéséből azonban egyértelműen megállapítható, hogy a hitelezői igények a felszámolási eljárásban többszörösen meghaladják a szövetkezet vagyonát, így nem számíthat a követelése megtérülésére. Az alperes azzal, hogy jogerősen elutasította a biztosítási intézkedés elrendelése iránti kérelmét, megfosztotta attól, hogy a követelése kielégítést nyerhessen. Álláspontja szerint a követelése későbbi kielégítése veszélyeztetettségének valószínűsítésére az eljárás során általa benyújtott iratokból aggálytalanul megállapítható volt, hogy a szövetkezet a vagyonát felélte. Az első fokon eljáró bíróságnak körültekintő eljárás esetén figyelembe kellett volna vennie, hogy több hasonló ingatlanbefektetési szövetkezetről derült ki ebben az időben a fizetéseképtelenség. A bíróságnak alaposabban meg kellett volna vizsgálnia az alapperbeli alperesi szövetkezet fizetőképességét, súlyos mulasztása, hogy a Pp. 113. §-a alapján nem tartott személyes meghallgatást.

A bíróság szakkérdésben foglalt állást, a szövetkezet tényleges gazdasági helyzetére ugyanis rálátása nem volt. Szakértőt kellett volna kirendelnie, vagy tájékoztatnia kellett volna a felperest, hogy szakértő kirendelését, tanú meghallgatását kérheti a követelése későbbi kielégítésének veszélyeztetettségére. A bizonyítás módjára vonatkozó kellő tájékoztatás hiányában magánszemélyként, egyszerű állampolgárként többre nem volt lehetősége, mint hogy csatolta a birtokában lévő okiratokat és a józan gazdasági következtetésre hivatkozott. Az általa előterjesztett egyik beadvány önmagában is igazolta, hogy a követelés későbbi kielégítése veszélyeztetett, hiszen a csatolt jegyzőkönyvben szerepel, hogy a szövetkezet felélte tartalékait.

A bíróságnak értékelnie kellett volna, hogy a szövetkezettel szemben már a biztosítási intézkedés elrendelése iránti kérelme elbírálásakor kilátásban volt a felszámolási eljárás elrendelése, vezetőivel szemben büntetőeljárás is indult. A bíróság mindezen mulasztásai következtében kirívóan okszerűtlen mérlegeléssel állapította meg azt, hogy a követelése későbbi kielégítésének veszélyeztetettsége nincs valószínűsítve.

Az eljárás során sérült a Pp. 2. § (1) bekezdésében írt mindkét alapjogi követelmény, a tisztességes eljáráshoz való jog és az időszerűség követelménye. A biztosítási intézkedésről ugyanis soron kívüli eljárásban kell a bíróságnak döntenie, s az eljárás akkor sem tekinthető tisztességesnek, ha a határidőket nem tartják be. Megfelelő bírói munkát feltételezve a kérelem hiányosságai nem szakaszosan, hanem egy hiánypótló végzéssel is pótolhatóak lettek volna.

Mindezen magatartásaival az alperes számára vagyoni és személyiségi hátrányt okozott, sérült az Alkotmányban és a Római Egyezmény 1. számú kiegészítő jegyzőkönyve 1. pontjában is deklarált és a Ptk. 2. §-a (1) bekezdése értelmében is védelmezett tulajdonhoz való joga. Ezért mind a Ptk. 349. §-a, mind a Pp. 2. §-a alapján az alperest az őt ért hátrányokért helytállási kötelezettség terheli.

Az alperes jogalap hiányában kérte a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását. Ellenkérelme indokaként előadta, hogy a biztosítási intézkedés érdemében elfoglalt jogi álláspont a jelen perben nem vitatható, a bíróság az eljárása során a kártérítési felelősség megállapítására alapot adó anyagi vagy eljárásjogi jogszabálysértés nem történt. Az érdemi döntés a bizonyítékok értékelésén alapul, s a mérlegelési jogkörben hozott döntés csak nyilvánvaló és kirívóan súlyos jogsértés esetén adhat alapot a jogellenesség és felróhatóság megállapítására, és ilyen az alapügyben nem történt. Az alapperben megítélt követelés végrehajtása egy utóbb bekövetkezett körülmény folytán nehezült meg, s az alapper alperesének felszámolása túlmutat a felperes és az alapper alperese közötti jogvitán. A bíróság intézkedéseinek időpontját figyelembe véve fel sem merülhet a jogvita ésszerű időn belüli befejezésének sérelme.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította és kötelezte a felperest az alperes javára 15.000 Ft perköltség 15 napon belüli megfizetésére.

Ítéletének indokolásában az alperesi védekezéssel egyetértésben megállapította, hogy a felperes kereseti kérelmében kártérítési követelése alapjaként lényegében a döntés tartalmát jelöli meg, melyre az állandósult bírói gyakorlat szerint lehetőség nincs. Az alperes döntését mérlegelési tevékenység alapján hozta meg, így önmagában a felperes által szolgáltatott bizonyítékok téves értékelése sem lenne felróható magatartásnak tekinthető. Amennyiben ugyanis a döntés háttérében mérlegelési tevékenység áll, az csak abban az esetben alapozhat meg kártérítési felelősséget, ha a döntés háttérében kirívó okszerűtlenség áll.

Az elsőfokú bíróság 2. sorszámú, hiánypótlást elrendelő végzésében megfelelő részletezettséggel ismertette a felperessel a keresetlevelében megnevezett ideiglenes intézkedés és a biztosítási intézkedés elrendelésének alapjául szolgáló jogszabályi feltételeket, egyúttal felhívta, hogy a megadott határidőn belül nyilatkozatát a tájékoztatásban foglalt feltételeknek megfelelően terjessze elő, ellenkező esetben kérelmét elutasítja, illetve hiányos tartalma alapján bírálja el. 3. sorszám alatti beadványában a felperes érdemben csak azt adta elő, hogy biztosítási intézkedésként kéri a pénzkövetelése biztosításának elrendelését, a továbbiakban a felhívásban foglaltaknak nem tett eleget, így már ebben az időpontban megnyílt az elsőfokú bíróság számára a kérelem elutasításának lehetősége. Az elsőfokú bíróság azonban méltányosan eljárva újabb határidő megjelölésével lehetőséget biztosított a felperesnek a kérelme hiányainak pótlására a 4. és 6. sorszám alatti végzésében. A 6. sorszám alatti végzés a jogszabály által megkívánt részletezettség mellett utal arra, hogy nem csupán okirattal, hanem egyéb módon is igazolhatja a felperes a követelése későbbi kielégítésének veszélyeztetettségét. Ezért alaptalanul hivatkozott arra a felperes, hogy a bíróság a Pp. 7. §-a (2) bekezdésébe foglalt eljárási kötelezettségének nem tett eleget. A Pp. 113. §-ának alkalmazása pedig biztosítási

intézkedés elrendelése iránti kérelem esetében fel sem merülhet a Vht. 190. §-a (1) bekezdése szerinti szoros határidőre tekintettel.

Azon túlmenően, hogy az alperes oldalán jogellenes és felróható magatartás a döntéshozatallal összefüggésben nem tárható fel, az is kizárható, hogy a felperesnek olyan kára merülhetett fel, mely okozati összefüggésbe hozható akár a döntés tartalmával, akár a döntéshozatal időpontjával. A pert érdemben lezáró, a kielégítési végrehajtás alapját képezhető jogerős ítélet ugyanis 2004. október hó 5. napján született meg, és annak kézbesítésére 2004. november 16. napján került sor. A jogerős ítéletben megszabott 15 napos teljesítési határidő innen számítandó, amikor is a kötelezett már felszámolás alatt állt. A csődeljárásról, felszámolási eljárásról és végelszámolásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 38. §-ának (1) bekezdése értelmében pedig az adós ellen a felszámolás kezdő időpontjában folyamatban lévő - a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos - végrehajtási eljárásokat a végrehajtást foganatosító bíróságnak haladéktalanul meg kell szüntetni, a lefoglalt vagyontárgyakat és a befolyt, a végrehajtás költségeinek levonása után fennmaradó, de még ki nem fizetett pénzeszközöket a kijelölt felszámolónak kell átadni. Mire tehát a kielégítési végrehajtásra irányuló joga a felperesnek megnyílt volna, biztosítási intézkedés elrendelése és eredményes foglалás esetén is a Vht. 192. §-ának (2) bekezdése alapján a végrehajtói letéti számlán kezelt összeg nem a felperes részére került volna kifizetésre, hanem a kijelölt felszámolónak került volna átadásra. A biztosítási intézkedés tárgyában hozott alperesi határozat tartalmától és időpontjától független tehát annak kérdése, hogy mennyiben térülhet meg a felperes igénye a felszámolási eljárás keretében, az alperes döntése ezt nem befolyásolja.

Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában kifejtette továbbá, hogy a felperes alaptalanul hivatkozott a Pp. 2. §-a (1) bekezdése szerinti alapvető eljárási jogai sérelmére is. A tisztességes eljárás követelményeinek megsértését az adott eljárásjogra tekintettel lehet megítélni, nem pedig az általánosan megfogalmazott személyiségi jogok alapján. A tisztességes eljárás követelménye azt jelenti, hogy a per során a bíróságnak megkülönböztetés nélkül, mindvégig lehetőséget kell biztosítania mindkét félnek arra, hogy eljárási jogait gyakorolhassa, illetve eljárási kötelezettségeinek eleget tegyen. A felperes kérelmének elbírálásával összefüggésben e téren hiányosság az alperes terhére nem tárható fel.

Nem sérült az időszerűség követelménye sem. Ennek megítélésénél a jogvita tárgya és természete, valamint az eljárás lefolytatásának egyedi jellegzetességei értékelendők, általános szempontként lehet figyelembe venni, hogy más hasonló ügyekhez képest az eljárás tovább tartott-e. Mulasztás e téren sem tárható fel sem az első-, sem a másodfokú bíróság oldalán. Az elsőfokú bíróság döntését a felperes kérelme hiányosságainak pótlását követően a jogszabályban biztosított 8 napos határidőn belül hozta meg. A felperes a hiányosságokat 2004. február 25. napján pótolta, s az elsőfokú végzés 2004. március 5. napján kelt. A felperes az elsőfokú végzés elleni fellebbezése hiányosságait 2004. április 22. napján pótolta, az elsőfokú bíróság 2004. április 27. napján intézkedett a felperesnek az alapper alperese részére észrevételezés céljából történő megküldése iránt, az alapper alperese a felhívást 2004. május 6. napján vette át. Az elsőfokú bíróság az ügyben 2004. június 8. napján ítéletet hozott, és június 15. napján intézkedett a fellebbezés

felterjesztéséről. Az alperes másodfokú határozatát még a törvénykezési szünetet megelőzően, 2004. július hó 13. napján hozta meg. Mindezen időpontok egybevetése mellett még az eljárás során kívüli jellegét is figyelembe véve sem állapítható meg mulasztás az alperes terhére.

A teljesség kedvéért utalt arra, hogy a Pp. 2. §-ával összefüggésben az időszerűség követelménye csak az érdemi döntésre vonatkoztatható, tehát a keresettel összefüggésben ez értelemszerűen a biztosítási intézkedés elrendelése iránti kérelemmel kapcsolatos döntésre értendő és nem az alappert befejező érdemi döntésre.

Ugyancsak a teljesség kedvéért utalt arra, hogy a tulajdonhoz való jog általános jog, és nem személyiségi jog.

Az elsőfokú ítélet megváltoztatása és a keresetének történő helyt adás iránt a felperes élt fellebbezéssel. Álláspontja szerint az alperes magatartása is közrehatott azon jelen állapot fennálltában, hogy a jogerős ítélettel megállapított követelését nem tudja realizálni. Az elsőfokú eljárásban előadott indokai közül kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság a kérelme elutasítását megelőzően nem tartott személyes meghallgatást, s hogy az elsőfokú ítélet indokai ellentétesek az alapperben meghozott döntéssel. A követelése alapjaként megjelölt döntés azon indokát nem vitatja, hogy az alapperben a jogvita befejezésének időpontjára nem állt fenn annak veszélye, hogy az alperes a kereset tárgyát képező követelés kielégítését biztosító vagyontárgyait teljes körűen elidegeníti. Ez valóban nem is következett be, de ellene 2004. október 20. napján felszámolási eljárás indult. A felszámolás időpontjára figyelemmel az alapügyben meghozott jogerős ítélet kézbesítése után a felperes a követeléséhez már nem juthatott hozzá.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme helyes indokai alapján az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és abból helyes következtetést levonva, helyes érdemi döntést hozott. Az ítélet tábla túlnyomórészt osztotta az ítélet jogi indokolásában kifejtett érveket is, azokat csak részben, a keresetnek az eljárási szabálysértésre alapított érvelése körében helyesbítette és egészítette ki a következők szerint:

Amiként azt az elsőfokú ítélet indokolása - az egységes bírói gyakorlatot is meghatározó eseti döntésre utalással - helyesen állapította meg, nyilvánvalóan alaptalan az a bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránti igény, amely a jogerős döntés tartalmát jelöli meg a kereseti kérelem alapjaként. A döntés jogereje azt jelenti, hogy a bíróságok az érvényesített igényt véglegesen elbírálták, azt ugyanazon tényállás alapján a felek többé vitássá nem tehetik. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 2. §-a szerint a bíróságok a vitássá tett vagy megsértett jogról - törvényben szabályozott eljárás során - véglegesen döntenek. A bíróságok a jogalkalmazási tevékenységük során biztosítják a jogszabályok érvényesülését. A Bszi. 7. §-

a értelmében a bíróság határozata mindenkire kötelező, beleértve az ügyben érintett személyeket és az állami szerveket is. Az anyagi és az eljárásjogi szabályok megsértése egyaránt alapot ad az elsőfokú határozat elleni fellebbezésre. Az ügyben hozott másodfokú döntés azonban véglegessé válik, a jogerős bírósági határozat a jogerősen eldöntött kérdésekben irányadó mind a felekre, mind a később eljáró más bíróságokra vagy hatóságokra nézve, amelyek ehhez kötve vannak.

A jogerős bírósági határozat jogszabálysértő voltára - a Pp. 2. §-ának (3) bekezdésében szabályozott esetet kivéve - a Pp. szabályainak megsértése okából sem lehet hivatkozni. A jogerős bírósági döntés kártérítési perben sem vizsgálható felül azon az alapon, hogy azt a bíróság az eljárási szabályok megsértésével hozta meg. A felperes által a keresetben sérelmezett eljárásjogi jogalkalmazás - úgy, mint a személyes meghallgatás mellőzése (113. §), továbbá a szakértői és tanúbizonyítás lehetőségére való tájékoztatás elmaradása (7. § (2) bekezdés) - ugyanúgy a biztosítási intézkedés elrendelése iránti kérelmet elbíráló érdemi döntésben ölt testet, mint a biztosítási intézkedés feltételeire vonatkozó jogszabályok alkalmazása, ezért a jogerős érdemi döntés tartalmától elválaszthatatlan eljárásjogi jogalkalmazás sem ad alapot a sérelmezett döntés jogellenességének vizsgálatára és erre alapítottnak a bírósággal szembeni kártérítési igény érvényesítésére. A kifejtettekben következően az elsőfokú bíróság a Pp. 7. § (2) bekezdésének vagy 113. §-ának betartását vagy megsértését tévesen vizsgálta, az ezen eljárási szabályok megsértésére alapított felperesi hivatkozás a most kifejtett indokok miatt alaptalan. (BH. 2003/65, BDT. 2006/1495.)

Mindebből következően a felperes hivatkozta ezen konkrét eljárási szabálysértések (tényleges fennálltuk esetében sem) alapozhatnák meg a mérlegelési jogkörben hozott döntés kirívóan jogszabálysértő voltának megállapíthatóságát.

Helytálló az elsőfokú ítélet azon indoka, hogy általában nem lehet kártérítési felelősség alapja a jogszabály által megengedett mérlegelés eredményeként meghozott határozat. Ilyen esetben a fél csak akkor érvényesíthet kártérítési igényt, ha megállapítható, hogy a bíróság határozata felróható módon, kirívóan okszerűtlen mérlegelés eredménye. Ennek megállapítására pedig csak akkor kerülhet sor, ha a bíróság mérlegelése iratellenes, illogikus és az okszerűség szabályai kizárják a bíróság által levont következtetés életszerűségét.

A kereset alapjául megjelölt jogerős alperesi döntés ilyen hiányosságokban nem szenved, azt a keresetében a felperes sem állította.

A kifejtetteken túlmenően az ítélet tábla minden vonatkozásban osztotta az elsőfokú ítélet indokait, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján - indokolásának a fentiek szerinti kiegészítésével és helyesbítésével - helybenhagyta.

A költségmentes felperes pártfogó ügyvédje díjának viseléséről az ítélet tábla a Pp. 87. §-ának (2) bekezdése alapján határozott.

A felperes költségmentessége folytán a le nem rótt fellebbezési illeték a 6/1986. (VI. 26.) IM. sz. rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján az államot terheli.

Az alperesnek a fellebbezési eljárásban költsége nem merült fel, ezért javára költségviselésről az ítéletáblának rendelkeznie nem kellett.

D e b r e c e n, 2010. június hó 3.

Dr. Veszprémy Zoltán sk. a tanács elnöke, Szabóné dr. Béteky Erzsébet sk. előadó bíró,
Süliné dr. Tózsér Erzsébet sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő